

Pozytywizm

Ramy czasowe: 1864 (upadek powstania styczniowego) – 1890.

Pojęcia związane z hasłami polskiego pozytywizmu: praca organiczna, praca u podstaw, równouprawnienie (emancypacja) kobiet, asymilacja Żydów, kult pracy, nauki, techniki.

Filozofia epoki: sejentyzm, ewolucjonizm, utylitaryzm, organicyzm.

Sztuka: realizm, akademizm, malarstwo historyczne, eklektyzm.

Cechy literatury: realizm, naturalizm, tendencyjność i utylitaryzm, dominacja prozy epickiej, nowy typ bohatera, „język ezopowy”. Gatunki typowe dla epoki: powieść historyczna, powieść realistyczna, nowela, opowiadanie, felieton, reportaż.

Typy bohaterów – krótka charakterystyka, przykład literacki: działacz społeczny; inteligent, społecznik; uczonek; kobieta niezależna; idealista; patriota; prosty człowiek z ludu; Żyd asymilujący się z polskim otoczeniem.

Najwybitniejsi twórcy: Bolesław Prus – *Kroniki tygodniowe* (felietony), *Lalka*, Eliza Orzeszkowa – *Gloria victis*, Henryk Sienkiewicz – *Trylogia*, *Krzyżacy*, Maria Konopnicka – *Mendel Gdański*, Adam Asnyk – *Do młodych*, *Jednego serca*, Fiodor Dostojewski – *Zbrodnia i kara*.

Motywy popularne w pozytywizmie: praca organiczna i u podstaw; asymilacja Żydów; emancypacja kobiet; społeczeństwo; miasto; miłość do ojczyzny; nauka i wiedza jako źródło postępu.

Lektury – problematyka, bohaterowie, treść:

Bolesław Prus, *Lalka*

Eliza Orzeszkowa, *Gloria victis*

Henryk Sienkiewicz, *Krzyżacy*, *Potop*

Fiodor Dostojewski, *Zbrodnia i kara*

Nawiązania do pozytywizmu w późniejszych epokach